הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קע

כ בְּיצָה שָׁם וּמַסֶּכֶת דֶּרֶךְ אֶרֶץ (זוטא פֶּרֶק ד') [רַבָּה פֶּרֶק ר'].
ל שָׁם (זוטא פ"ח).
מ שָׁם (רבה פ"ח).
נ שָׁם פֶּרֶק (ח') [ז'].
ס שָׁם פֶּרֶק (ו') [ח'].
ע פֶּרֶק (ד') [ט'].
פ שָׁם.
צ שָׁם.
ק שָׁם.

טו כ**לֹא יֹאכַל שׁוּם אוֹ בָּצָל** (ט) (כג) מֵרֵאשׁוֹ, **אֶלָּא** (כד) מֵעָלָיו. **וְאִם אָכַל, הֲרֵי זֶה רַעֲבָתָן.** הַגָּהָה: וְלֹא יֹאכַל דָּרֶךְ רַעֲבָתָנוּת, וְלֹא יֶאֱחֹז הַמַּאֲכָל בְּיָדוֹ אַחַת וְיִתְלֹשׁ מִמֶּנּוּ (כה) (טור): **י** (כו) ל**לֹא יִשְׁךְ** (י) **פְּרוֹסָה וְיַנִּיחֶנָּה עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן: יא** (כז) מ**לֹא יִשְׁתֶּה אָדָם שְׁנֵי כּוֹסוֹת בְּבַת אַחַת בְּתוֹךְ סְעוּדָתוֹ וִיבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, מִפְּנֵי שְׁנִרְאֶה כְּגַרְגְּרָן: יב** (כח) נ**שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין עַל הַשֻּׁלְחָן, הַגָּדוֹל פּוֹשֵׁט יָדוֹ** (יא) **תְּחִלָּה. וְהַשּׁוֹלֵחַ יָדוֹ בִּפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ, הֲרֵי זֶה גַּרְגְּרָן: יג** ס**הַנִּכְנָס** (כט) **לְבַיִת, לֹא יֹאמַר** (ל) **תְּנוּ לִי** (יב) **לֶאֱכֹל, עַד שֶׁיֹּאמְרוּ הֵם.** הַגָּהָה: לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ בֹּא וֶאֱכֹל עִמִּי מַה שֶּׁהֶאֱכִילַתְנִי, דְּהָוֵי כְּפוֹרֵעַ לוֹ חוֹבוֹ וְנִרְאֶה כְּאִלּוּ הִלְוָה לוֹ, וְיֵשׁ לְחוֹשׁ שֶׁאֲכִילוּהוּ יוֹתֵר וְאֵינוֹ בֵּיהּ (לא) מִשּׁוּם רְבִית. (לב) אֲבָל מַתָּר לוֹמַר לוֹ בֹּא וֶאֱכֹל עִמִּי וְאֶאֱכֹל עִמְּךָ בְּפַעַם אַחֶרֶת, וּמַתָּר לֶאֱכֹל עִמּוֹ אַחַר כָּךְ (לג) אֲפִלּוּ בִּסְעוּדָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה (דברי עצמו לפירוש הטור): **יד** ע**לֹא יִפְרֹס אָדָם** (לד) **פְּרוֹסָה עַל גַּבֵּי** (יג) **הַקְּעָרָה, אֲבָל מִקְנַּחַ הַקְּעָרָה** (לה) **בַּפְּרוֹסָה: טז** פ**לֹא יַלֵּק פֵּרוּרִין וְיַנִּיחַ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַמְחֶה** (פרוש, מטריד) **דַּעְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ.** (לו) **וְלֹא יִשְׁךְ פְּרוֹסָה וְיִתְּנֶנָּה לִפְנֵי חֲבֵרוֹ אוֹ לְתוֹךְ הַקְּעָרָה, לְפִי שֶׁאֵין דַּעַת כָּל הַבְּרִיּוֹת שָׁוָה: טז** צ**לֹא יִשְׁתֶּה מֵהַכּוֹס** (לז) **וְיִתֵּן** (יג) **לַחֲבֵרוֹ, מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת: יז** ק**וְלֹא יִשְׁתֶּה כּוֹס** (לח) **וְיַנִּיחֶנּוּ עַל הַשֻּׁלְחָן, אֶלָּא**

בְּאֵר הֵיטֵב

קָטָן מֵרְבִיעִית. וְשֵׁכָר שֶׁלָּנוּ שִׁעוּרוֹ יוֹתֵר מֵרְבִיעִית. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג):
טו (ט) **מֵרֵאשׁוֹ.** פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא יַתְחִיל לֶאֱכֹל מֵרֹאשׁוֹ, וּבְשַׁבָּת יַתְחִיל לֶאֱכֹל מֵרֹאשׁוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): **י** (י) **פְּרוֹסָה.** מְשׁוּם מִיאוּס: **יב** (יא) תְּחִלָּה. אֲפִלּוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפָנָיו אוֹ בְּמִינֵי פֵּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד לְפָנָיו. בַּ"ח (ס"ט). וְעַיֵּן ט"ז (סק"ח): **יג** (יב) **לֶאֱכֹל.** וְאִם נָתְנוּ לְפָנָיו לֶאֱכֹל אֵין צָרִיךְ שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ שֶׁיֹּאכַל, וְרֹאָיָה מֵאֱלִיעֶזֶר שֶׁאָמַר 'לֹא אֹכַל' וְגוֹ' (בראשית כד לג), וַהֲרֵי צָרִיךְ לא אָמְרוּ לוֹ, אֶלָּא אֵין צָרִיךְ אֲמִירָה. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח). וְיֵשׁ הַשֻּׁלְחָן בְּצִנְיעוּת מִפְּנֵי רוּחַ קְדֻשָּׁה הַשּׁוֹרָה עָלָיו. וְלֹא יֹאכַל מִמָּקוֹם שֶׁאָכַל עַכְבָּר וְחָתוּל, שֶׁקְּשָׁה לִשְׁכְּחָה. וּבְעִנְיַן דְּבָרִים הַמַּשְׁכִּיחִים בְּגוֹן זֵיתִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם, אֵין זֶה אֶלָּא בְּעֵת הָאֶרֶץ, אֲבָל הָאוֹכְלִים בְּכָאנָה כְּנוּדָע מוֹסִיפִין לוֹ זְכִירָה, אַךְ צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל לֵב בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף. הָאֲרִ"י הָיָה אוֹכֵל עִשְׂבֵי הַמִּדְבָּריוֹת שֶׁאֵין נִזְרָעִין עַל יְדֵי אָדָם, לְקַיֵּם 'וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה' (בראשית ג יח). כְּתָבִים (שער המצות פרשת עקב):
יד (יג) **הַקְּעָרָה.** שְׁמָא תִּפֹּל לְתוֹךְ הַקְּעָרָה וְתִתְּפָאֵס. אֵל יַחְתּוֹךְ בְּשָׂר עַל גַּבֵּי הַיָּד אֶלָּא עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן. שׁ"ס (ברכות ח:):
טז (יד) **לַחֲבֵרוֹ.** שְׁמָא מַחֲמַת הַבּוּשָׁה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּשֶׁהָאָדָם בֵּינוֹנִי (כ) וּבִסְתָם יַיִן, אֲבָל מִי שֶׁכָּרְסוֹ רְחָבָה אוֹ יַיִן מְתוּק, נִשְׁתַּנָּה הַשִּׁעוּר וְהוּא מַתָּר בְּכַת אַחַת אֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מִזֶּה. וּלְפִי זֶה בְּשֵׁכָר שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵינוֹ חָזָק, בְּוַדַּאי שִׁעוּרוֹ יוֹתֵר מֵרְבִיעִית [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג)]: **טו** (כג) **מֵרֵאשׁוֹ.** פֵּרוּשׁ, כִּי הַשּׁוּם הַלָּבָן שָׁבוּ מִבְּפָנִים הוּא הַמְשֻׁבָּח שָׁבוּ, וְהָעֶלִּין הַיְרֻקִּין שֶׁמִּמַּעְלָה גְּרוּעִין מֵהֶן, וּמִיחֲזֵי כְּרַעֲבָתָן כְּשֶׁיַּתְחִיל לֶאֱכֹל מֵרֹאשׁוֹ [פָּרִישָׁה (סק"ח)]. וּבְשַׁבָּת (כה) מֵעָלָיו. מִשּׁוּם חִבּוּב סְעוּדַת שַׁבָּת: (כד) **מֵעָלָיו.** מִצַּד (כה) הָעֶלִּין: (כה) **בְּיָדוֹ הַשְּׁנִיָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּמוֹ (כו) הָרוֹצֶה לִקְרֹעַ בְּכֹחַ דָּבָר מִדָּבָר, שֶׁמַּחֲזִיק בְּשֶׁתֵּי יָדָיו לִקְרֹעַ. וּבְמַסֶּכֶת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁלָּפָנֵינוּ (רבה פ"ז) הַגִּרְסָא 'הַטָּפֵשׁ שֶׁבָּהֶן אָחַז הַקֶּלַח בְּיָדוֹ אַחַת וּנְשָׁכוֹ בְּשִׁנָּיו' עַיֵּן שָׁם, מִשְׁמַע דְּדַוְקָא בְּאֹפֶן זֶה הָוֵי גִּנַּאי. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א: **י** (כו) **לֹא יִשְׁךְ וְכוּ'.** מִפְּנֵי שְׁנִמְאָסָה לַבְּרִיּוֹת: **יא** (כז) **לֹא יִשְׁתֶּה וְכוּ' וִיבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.** דְּנִרְאֶה (כז) כְּשֶׁשׁוֹתֶה אוֹתָם בְּבַת אַחַת, שֶׁעוֹשֶׂה לִשְׁרוֹת הַמַּאֲכָל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַחֲזֹר וְלֶאֱכֹל אַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עוֹד הַרְבֵּה. וּבְטוּר הַגְּרַ"א 'לֹא יָבִיא שְׁתֵּי כוֹסוֹת', וּפֵרְשׁוּ (כח) הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּהַכַּוָּנָה שֶׁרוֹצֶה לִשְׁתּוֹת עַתָּה רַק כּוֹס אֶחָד וְהַשֵּׁנִי יַנִּיחֶנּוּ לְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֲפִלּוּ הָכִי לֹא יְבִיאֵם בְּפַעַם אֶחָד, מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁמִּשְׁבְּרִים לְהַרְבּוֹת בִּשְׁתִיָּה מִכַּוָּנָ: **יב** (כח) **הַגָּדוֹל פּוֹשֵׁט וְכוּ'.** אֲפִלּוּ בְּדִאיכָּא (כט) קְעָרוֹת טוֹבָא, לֹא יִפְשֹׁט יָדוֹ לַקְּעָרָה שֶׁלְּפָנָיו עַד שֶׁהַגָּדוֹל יִפְשֹׁט תְּחִלָּה לַקְּעָרָה שֶׁלְּפָנָיו, וְהוּא הַדִּין בְּמֵנִיחִין פֵּרוֹת לִפְנֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיִּפְשֹׁט הַגָּדוֹל יָדָיו תְּחִלָּה: **יג** (כט) **לְבַיִת.** בַּעַל הַבַּיִת. וּפְשׁוּט דְּמַיִירֵי כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ שָׁם בְּשָׁכָר: (ל) **תְּנוּ לִי לֶאֱכֹל.** וְאִם נָתְנוּ לְפָנָיו, (מ) אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין תּוֹ עַד שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ שֶׁיֹּאכַל: (לא) **מִשּׁוּם רְבִית.** כְּלוֹמַר דְּמִיחֲזֵי כְּרִבִּית, אֲבָל מִדִּינָא לָאו רִבִּית הוּא, דְּלֹא הָיָה מִתְכַּוֵּן בְּשָׁעָה שֶׁהֶאֱכִילוֹ בָּרִאשׁוֹנָה לְכָךְ: (לב) **אֲבָל מַתָּר לוֹמַר וְכוּ'.** דְּאֵינוֹ (מא) מִתְכַּוֵּן כְּלָל בָּזֶה לְחוֹב, רַק אוֹמֵר כֵּן דֶּרֶךְ הַמּוּסָר שֶׁלֹּא יְסָרֵב נֶגֶד דְּבָרָיו וְיֹאכַל עִמּוֹ, וְלֹא יִקְשֶׁה בְּעֵינָיו לֶאֱכֹל עִמּוֹ בְּחִנָּם. וְהַטּ"ז (סק"ז) חוֹלֵק גַּם בָּזֶה
יד (לג) **אֲפִלּוּ בִּסְעוּדָה וְכוּ'.** דַּהֲלֹא אֵינוֹ אוֹמֵר לוֹ לְהַחְמִיר, עַיֵּן שָׁם: (לד) **פְּרוֹסָה עַל גַּבֵּי וְכוּ'.** הַיְינוּ פְּרוֹסַת פַּת, בְּעַלְמָא: **יד** (לד) **פְּרוֹסָה עַל גַּבֵּי וְכוּ'.** הַיְינוּ פְּרוֹסַת פַּת, (מב) וְהַטַּעַם שֶׁמָּא תִּפֹּל הַפְּרוֹסָה לְתוֹךְ הַקְּעָרָה וְיִמָּאֵס הָאֹכֶל. אִיתָא בִּגְמָרָא [בְּרָכוֹת ח' (ע"ב)] כְּשֶׁיַּחְתּוֹךְ בָּשָׂר יַחְתִּכֶנּוּ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן וְכַדּוֹמֶה, וְלֹא עַל גַּבֵּי הַיָּד, שֶׁמָּא יִפְגַּע בְּיָדוֹ, וְגַם שֶׁמָּא יֵצֵא דָּם וְיִמָּאֵס הָאֹכֶל: (לה) **בַּפְּרוֹסָה.** וּבִלְבַד שֶׁיֹּאכַל אַחַר כָּךְ הַפְּרוֹסָה, דְּאִי לָאו הָכִי אֵיכָא בִּזָּיוֹן אֳכָלִין כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קע"א (ס"ג) [אַחֲרוֹנִים]:
טו (לו) **וְלֹא יִשְׁךְ פְּרוֹסָה וְכוּ'.** לְכְאוֹרָה הָא נִלְמַד זֶה בִּכְלָל שֶׁכֵּן לְהַנִּיחַ בְּסִימָן י', דַּאֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן אָסוּר, כָּל שֶׁכֵּן לִתֵּן לִפְנֵי חֲבֵרוֹ אוֹ בַּקְּעָרָה. אֶלָּא בָּאֶמֶת גָּרְסִינַן הָכָא מִפְּרוֹסָה, [וְכֵן הוּא בְּמַסֶּכֶת דֶּרֶךְ אֶרֶץ (רבה פ"ט) וּבְרוֹסְקַי (סי' שכט)], וְהַיְינוּ דְּאֵין הַכַּוָּנָה עַל הַחֲתִיכָה גּוּפָא שֶׁאֲחָזָהּ בְּשִׁנָּיו, דְּזֶה אֵין לְהַנִּיחוֹ אֲפִלּוּ עַל הַשֻּׁלְחָן וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י', אֶלָּא הַכַּוָּנָה עַל הַחֲתִיכָה שֶׁנִּשְׁאַר שֶׁנִּשָּׁךְ מִמֶּנָּה בְּשִׁנָּיו אֵיזֶה פְּרוֹסָה דְּגַם זוֹ הַחֲתִיכָה לֹא יִתֵּן לִפְנֵי חֲבֵרוֹ לֶאֱכֹל אוֹ בַּקְּעָרָה [אֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק יח) וּפְרִישָׁה (ס"ק יב)]: **טז** (לז) **וְיִתֵּן לַחֲבֵרוֹ וְכוּ'.** שָׁמָּא מֵחֲמַת הַבּוּשָׁה יְקַבֵּל חֲבֵרוֹ מִמֶּנּוּ וְיִשְׁתֶּה בְּעַל כָּרְחוֹ, וְאוּלַי חֲבֵרוֹ מֵאִיס לֵיהּ לִשְׁתּוֹת מֵמָּה שֶׁשִּׁיֵּר זֶה דְּאָפְשָׁר דִּנְתַעֲרֵב רַקּוֹ שָׁם, וְיִחֱלֶה עַל יְדֵי זֶה. (נ) וּלְפִי זֶה דַּוְקָא אִם נוֹתְנוֹ לְיָדוֹ, אֲבָל אִם מַנִּיחוֹ לְפָנָיו וְהוּא לוֹקֵחַ מַעֲצְמוֹ לֵית לָן בָּהּ. וְטַ"ז (סק"ח) כָּתַב אֲנִי רָאִיתִי בְּצַוָּאַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל (אות נד) שֶׁמְּזָהִיר מְאֹד שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת מִמֶּה שֶׁשִּׁיֵּר חֲבֵרוֹ, כִּי שָׁמָּא יֵשׁ לוֹ חֹלִי בְּתוֹךְ גּוּפוֹ וְיֵצֵא רוּחַ מִפִּיו לְאוֹתוֹ שִׁיּוּר, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף כ"ב דְּמִהֲנֵי קִנּוּחַ מָקוֹם נְשִׁיקַת הַפֶּה, אוֹ בְּמַיִם כְּשֶׁשּׁוֹפֵךְ מֵהֶם מְעַט דֶּרֶךְ אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשָּׁתָה בְּפִיו, וְלִכְאוֹרָה סוֹתֵר לְדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל. וְאוּלַי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל מַיִירֵי דְּהָרִאשׁוֹן שֶׁשָּׁתָה הָיָה אָדָם שֶׁאֵין אָנוּ מַכִּירִין אוֹתוֹ אִם הוּא בָּרִיא דְּאָז יֵשׁ לָחוּשׁ יוֹתֵר [אֲלִיָּה רַבָּה (סק"כ)]. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ח):
יז (לח) **וְיַנִּיחֶנּוּ עַל הַשֻּׁלְחָן.** שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ כָּבוֹד לְהַנִּיחַ עַל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (כ) **וּבְיֵין שֶׁרֹּף שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא חָרִיף מְאֹד, מִסְתַּבְּרָא דְּאֲפִלּוּ כּוֹס שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית לֹא יִשְׁתֶּה בְּבַת אַחַת:** **טו** (כג) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) בְּשֵׁם אֲגָדָה (שבת סוף פ"ק): (כג) רַשׁ"י (ביצה כה: ד"ה מעליו): (כג) פְּרִישָׁה (סק"ט): **יא** (כז) לְבוּשׁ וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז). **וְכָתַב הַמְּחַצִּית הַשֶּׁקֶל דְּמִשְׁמַע שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה מַתָּר לִשְׁתּוֹת שְׁתֵּי כוֹסוֹת בְּבַת אַחַת:** (כה) בַּ"ח (ס"ח) וּפְרִישָׁה (סק"ח) וְט"ז (סק"ח) וְאַלְיָה רַבָּה (ס"ק יח): **יב** (כח) בַּ"ח (ס"ט) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט סק"ח) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ח)

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

יאחֲזוּ בְּיָדוֹ עַד שֶׁיָּבֹא הַשַּׁמָּשׁ וְיִתְּנוּ לוֹ: יח ר הַנִּכְנָס לִסְעוּדָה (לט) לֹא יִקַּח חֶלְקוֹ וְיִתְּנוּ לַשַּׁמָּשׁ, שֶׁמָּא יֶאֱרַע דָּבָר קַלְקוּל בַּפְּעוּדָה, אֶלָּא יִקָּחֵנוּ וְיַנִּיחֵנוּ וְאַחַר כָּךְ יִתְּנֵנוּ לוֹ: יט * שאוֹרְחִים הַנִּכְנָסִין אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת, (מ) אֵינָם רַשָּׁאִים לִטֹּל מִלְּפָנֵיהֶם וְלִתֵּן לִבְנוֹ (מא) אוֹ (טו) לְעַבְדּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אֶלָּא אִם כֵּן נָטְלוּ רְשׁוּת מִבַּעַל הַבַּיִת: כ תנְקֵיִּי הַדַּעַת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם (מב) * לֹא הָיוּ מְסַבִּין בִּפְעוּדָה אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדְעִים מִי מַסֵּב (טז) עִמָּהֶם, מִפְּנֵי שֶׁגְּנַאי הוּא לְתַלְמִיד חָכָם לֵישֵׁב אֵצֶל עַם הָאָרֶץ בִּפְעוּדָה: כא אהַשַּׁמָּשׁ שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ עַל שְׁנַיִם, הֲרֵי זֶה אוֹכֵל עִמָּהֶם (מג) אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתְנוּ לוֹ (יז) רְשׁוּת. הָיָה מְשַׁמֵּשׁ עַל שְׁלשָׁה, אֵינוֹ אוֹכֵל עִמָּהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נָתְנוּ לוֹ רְשׁוּת: כב באַחַר שֶׁשָּׁתִיתָ וְנִשְׂאַר יַיִן בַּכּוֹס לִשְׁתִּית חֲבֵרְךָ,

ר שם. ש שם וחלין צ"ד (ע"א). ת סנהדרין (נ"ג) [כ"ג] (ע"א). א ברכות מ"ה (ע"א). ב ארחות חיים (סי' ל) מִגְּמָרָא דְּמַסֶּכֶת תָּמִיד (כז:).

בַּאֵר הֵיטֵב

יְקַבֵּל חֲבֵרוֹ מִמֶּנּוּ וְיִשְׁתֶּה בְּעַל כָּרְחוֹ וְיָמוּת מַחֲמַת מִיאוּס, וְטַ"ז כָּתַב: אֲנִי רָאִיתִי בְּצַוָּאַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל (אות נד) שֶׁמַּזְהִיר מְאֹד שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת מִמַּה שֶּׁשִּׁיֵּר חֲבֵרוֹ, כִּי שֶׁמָּא יֵשׁ לוֹ חֹלִי בְּתוֹךְ גּוּפוֹ וְיֵצֵא רוּחַ מִפִּיו לְאוֹתוֹ שִׁיּוּר, עַיֵּן שָׁם:

יט (טו) לְעַבְדּוֹ. וְלַשַּׁמָּשׁ הַמְשַׁמֵּשׁ בַּפְּעוּדָה שָׁרִי. רַשַּׁ"ל (ש"ש) פָּרָק שֵׁנִי הַנָּשֶׁה סִימָן כ'. וְהַבַּאר הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי הִעְתִּיק עוֹד מִשָּׁמוֹ וְהוּא הַדִּין לְאַחַר שֶׁנָּתַן לְכָל אֶחָד חֶלְקוֹ, עַיֵּן שָׁם, וְהָעַתְּקְתִּי אַחֲרָיו בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֲבָן הָעֵזֶר סִימָן כ"ח סָעִיף קָטָן ל"ב, וְתַרְצְתִּי עַל פִּי זֶה קַשְׁיָת (הב"י) [הַבַּיִת הַלֵּל] (שם ס"ק לז), עַיֵּן שָׁם. אֲבָל עַתָּה שַׁבְתִּי וְרָאִיתִי וְחָפַשְׂתִּי בְּמִהֲרַשַׁ"ל שָׁם, וְלֹא מָצָאתִי רַק כְּמוֹ שֶׁהַעְתַּקְתִּי כָּאן וְלֹא יוֹתֵר. וְנִרְאֶה לִי שֶׁלְּשׁוֹן הַשַּׁ"ז אַטְעִיתֵיהּ, שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף י"ח סָעִיף קָטָן ט' שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין רַק עַד אַחַר שֶׁנִּיֵּחַ לְכָל אֶחָד חֶלְקוֹ כָּרָאוּי, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הַבַּאר הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי דְּהוּא הַדִּין כָּאן נָמֵי הַדִּין כֵּן וְלֹא דֵּק, עַיֵּן שָׁם.

כ (טז) עִמָּהֶם. אֲפִלּוּ בְּסַעֲדַת מִצְוָה, מַטֵּה מֹשֶׁה (סי' רצא). וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (ס"ק כב) שֶׁמְּבִיא בְּשֵׁם שְׁלָ"ה (שער האותיות קדושת האכילה עמק ברכה ס"ב) כְּפָה דִּינֵי מוּסָר בַּפְּעוּדָה, וְכָתַב בְּשֵׁם רוֹקַחַ (סי' שכט), דְּרָךְ אֶרֶץ לֹא יֹאכַל אָדָם מֵעֲמַד וְלֹא יִשְׁתֶּה מֵעֲמַד וְלֹא יִקְנַח הַקַּעֲרָה כו', וְלֹא יַעֲמֹד מִיָּד אַחַר הַסְּעוּדָה, וְכָל מִין מַאֲכָל יִשְׁהֶה אַחֲרָיו כְּשִׁעוּר בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שָׁלוֹ. אֵיתָא בְּמַסֶּכֶת דֶּרֶךְ אֶרֶץ (רבה פ"ז וזוטא פ"ה) לֹא יִשְׁמַח אָדָם בֵּין הַבּוֹכִים וְלֹא יִבְכֶּה בֵּין הַשְּׂמֵחִים, וְלֹא יִהְיֶה עֵר בֵּין הַיְשֵׁנִים וְלֹא יָשֵׁן בֵּין הָעֵרִים, וְלֹא יוֹשֵׁב בֵּין הָעוֹמְדִים וְלֹא עוֹמֵד בֵּין הַיּוֹשְׁבִים, כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר אַל יְשַׁנֶּה אָדָם דַּעְתּוֹ מִדַּעַת חֲבֵרוֹ וּבְנֵי אָדָם. וְלֹא יִישַׁן אַחַר אֲכִילָה מִיָּד. וְעַיֵּן בְּרַמְבַּ"ם הִלְכוֹת דֵּעוֹת (פ"ד) שֶׁהָאֲרִיךְ בִּדְבָרִים אֵלּוּ וְהַנִּהְגָּתָן:

כא (יז) רְשׁוּת. מִפְּנֵי שֶׁיְּזַמֵּן עִמָּהֶם. מִמֵּילָא אִם אוֹכְלִין מִידֵי דְּאֵין מְזַמְּנִין עָלָיו, אֵין לוֹ לֶאֱכֹל בְּלֹא רְשׁוּת. טַ"ז (סק"י):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שֶׁאִם הָאוֹרֵחַ נוֹהֵג אֵיזֶה פְּרִישׁוּת בְּדָבָר שֶׁעוֹשֶׂה מִשּׁוּם טָרְדָּ אִשּׁוּר, אֵינוֹ מְחֻיָּב לִשְׁמֹעַ לְבַעַל הַבַּיִת לַעֲבֹר, אֲבָל בִּפְרִישׁוּת בְּעָלְמָא טוֹב לְבַעֵר לְהַסְתִּיר מַעֲשָׂיו, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (תהלים קא ב) 'אֶתְהַלֵּךְ בְּתֹם לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי', עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַשֻּׁלְחָן כּוֹס רֵיקָם [לְבוּשׁ]: יח (לט) לֹא יִקַּח חֶלְקוֹ וְכוּ'. הַבַּ"ח (ס"ד) פֵּרֵשׁ הַטַּעַם שֶׁנִּרְאֶה שֶׁחֶלְקוֹ בְּזוּיָה בְּעֵינָיו וְלֹא חָפֵץ בָּהּ וּמְסָרָהּ לְשַׁמָּשׁ, וְלָכֵן יַנִּיחֶנָּה לְפָנָיו דְּמַרְאֶה שֶׁמְּקַבֵּל בְּעֵינָיו אֲלָא דִּלְפִי שֶׁאֵין צָרִיךְ לֶאֱכֹל מְסָרָהּ לְבַסּוֹף לְשַׁמָּשׁ. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר דְּבַר קַלְקוּל, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָבוֹא לִידֵי קְטָטָה בַּעַל הַבַּיִת עִם הָאוֹרֵחַ. וּלְבוּשׁ פֵּרֵשׁ כְּפִשׁוּטוֹ דִּלְפִיכָךְ לֹא יִתְּנֶנּוּ תֵּכֶף לְהַשַּׁמָּשׁ שֶׁמָּא יִהְיֶה קַלְקוּל בַּסְּעוּדָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלֵּק הַזֶּה לְחֶלֶק לִשְׁאָר הַמְסֻבִּין, אֶלָּא יַנִּיחֶנּוּ עַד אַחַר הַסְּעוּדָה וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לוֹ. וְכָתַב הַטַּ"ז (סק"ט) דִּלְפִי זֶה אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין רַק עַד אַחַר שֶׁנִּיֵּחַ לְכָל אֶחָד חֶלְקוֹ כָּרָאוּי. כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כב) כְּשֶׁעוֹשֶׂה סְעוּדָה, דֶּרֶךְ אֶרֶץ לְהַשְׁקוֹת בְּעַצְמוֹ לַמְסֻבִּין כִּדְאִיתָא בְּקִדּוּשִׁין ל"ב (ע"ב):

יט (מ) אֵינָם רַשָּׁאִים וְכוּ'. הוּא תַּקָּנַת חֲכָמִים מִפְּנֵי מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה, כִּדְאִיתָא בְּחֻלִּין צ"ד (ע"א) מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁזִּמֵּן שִׁלשָׁה אוֹרְחִים בְּשַׁנֵּי בַּצֹּרֶת וְלֹא הָיָה לוֹ לְהַנִּיחַ לִפְנֵיהֶם אֶלָּא כְּשָׁלשׁ בֵּיצִים, בָּא בְּנוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת נָטַל אֶחָד מֵהֶן חֶלְקוֹ וְנָתַן לוֹ, וְכֵן שֵׁנִי וְכֵן שְׁלִישִׁי, בָּא אֲבִיו שֶׁל תִּינוֹק מְצָאוֹ שֶׁמַּחֲזִיק אֶחָד בְּפִיו וּשְׁתַּיִם בְּיָדוֹ, חֲבָטוֹ בְּקַרְקַע וּמֵת, כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה אִמּוֹ עָלְתָה לַגַּג וְנָפְלָה וּמֵתָה, אַף הוּא עָלָה לַגַּג וְנָפַל וּמֵת, עַיֵּן שָׁם. וְכָתְבוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כב) דְּדָוְקָא בִּכְהַאי גַּוְנָא דְּשַׁ"ס שָׁהְיְתָה סְעוּדָה מְצֻמְצֶמֶת וּמִתְבַּיֵּשׁ בַּעַל הַבַּיִת כְּשֶׁיִּחְסַר לָהֶם, אֲבָל אִם יֵשׁ הַרְבֵּה עַל הַשֻּׁלְחָן שֶׁלֹּא יֶחְסַר עַל יְדֵי זֶה רַשָּׁאִים לִתֵּן לָהֶם. וּלְפִי זֶה כָּל שֶׁכֵּן אִם כְּבָר כִּלּוּ לֶאֱכֹל וְנִשְׁתַּיֵּר מַחְתָּ לִתֵּן לָהֶם מֵהַשִּׁירַיִם, וּבְסַפָּר (שָׁמָן) [מַעֲשֶׂה] רוֹקַחַ (על הרמב"ם ברכות פ"ז ה"י) חוֹכֵךְ בְּכָל זֶה לְהַחְמִיר: (מא) אוֹ לְעַבְדּוֹ. (מא) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּדָוְקָא לְעַבְדּוֹ אֲסוּר אֲבָל לַשַּׁמָּשׁ הַמְשַׁמֵּשׁ בַּסְּעוּדָה שָׁרִי, (נא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאַף לַשַּׁמָּשׁ אָסוּר:

כ (מב) לֹא הָיוּ מְסַבִּין וְכוּ'. אֲפִלּוּ בִּסְעוּדַת מִצְוָה [אַחֲרוֹנִים], וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד"ה לא היו): כא (מג) אַף עַל פִּי וְכוּ'. דְּמִסְתָּמָא נִתְרַצּוּ לָזֶה שֶׁיֹּאכַל עִמָּהֶם מְעַט מִשֶּׁלָּהֶם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם זִמּוּן עַל יְדֵי זֶה, וּמִמֵּילָא אִם אוֹכְלִין מִידֵי דְּאֵין מְזַמְּנִין עָלָיו אֵין לוֹ לֶאֱכֹל בְּלֹא רְשׁוּת. וְכָתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק כד) דְּאָפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין אִם הָיוּ הָאוֹכְלִין תִּשְׁעָה [דָּבָר שֶׁמְּזַמְּנִין עַל זֶה] יָכוֹל הָעֲשִׂירִי גַּם כֵּן לֶאֱכֹל בְּלֹא רְשׁוּת, דְּמִסְתָּמָא נִיחָא לְהוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם זִמּוּן בַּשֵּׁם:

בְּאוּר הַלָּכָה

אֵין צָרִיךְ לְשָׁרְתוֹ בְּכָךְ, כִּי אֵין זֶה כְּבוֹדוֹ לֵילֵךְ לְשׁוֹקִים, וְהָעִתִּיקוֹ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י). וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בַּאוּר:

יט * אוֹרְחִים הַנִּכְנָסִים וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"מ) הַטַּעַם דְּעַל יְדֵי זֶה מְחַבְּבִים בַּעַל הַבַּיִת שֶׁיִּשְׂחַק לָהֶם. כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹסְפוֹת יְרוּשָׁלַיִם (ד"ה איתא), אֵיתָא בִּירוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת [פֶּרֶק ו' הֲלָכָה ו'] אֵין רְשׁוּת לְאוֹרֵחַ לִפְנֵס אֶחָד שֶׁלֹּשׁ פְּרִפְרָאוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ בַּעַל סֵפֶר חֲרָדִים. וְלֹא יָפָה הֵם עוֹשִׂים הַבָּאִים לִסְעוּדַת מְלִילָה וְנָשׁוּאִין וְכַדּוֹמֶה בְּסוֹף הַסְּעוּדָה, דְּקָעֲמִים אֵין לְבַעַל הַבַּיִת מָה לִתֵּן לִפְנֵיהֶם וְנִמְצָא מְחַבְּבִישׁ:

כ * לֹא הָיוּ מְסַבִּין וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּשֵׁם אַחֲרוֹנִים, וְהוּא נוֹבַע מִסֵּפֶר מַטֵּה מֹשֶׁה (סי' רצא), וְלֹא יָדַעְתִּי מְקוֹרוֹ*), וְגַם אֵין הָעוֹלָם נִזְהָרִין בָּזֶה כְּלָל. וּמֵהַשַּׁ"ס שֶׁלְּהֵי פֶּרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין (מג:) דְּאִיתָא שָׁם דְּיִלְמָא אָתֵי לְאִימְשׁוּכֵי בָּתְרֵייהוּ גַּם כֵּן אֵין רְאָיָה כְּלָל לְהַחְמִיר, דְּאָפְשָׁר דְּלֹא שַׁיְּכָא אֶלָּא בִּסְעוּדַת רְשׁוּת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּסְעוּדָה שֶׁהִיא שֶׁל מִצְוָה אָפְשָׁר דְּעַל זֶה שַׁיָּךְ מַה שֶּׁאָמְרוּ חָזַ"ל (סוטה כא.) מִצְוָה בְּעִידָּנָא דְּעָסֵיק בָּהּ מְגַנֵּי [מן הַיְסוּרִין] וּמַצְלֵי [מן הַחֲטְאָ]. וְנִרְאֶה לִי שֶׁאֶפְלוּ לְדִידֵיהּ אִם יָכוֹל לִהְיוֹת תּוֹעֶלֶת מִמַּה שֶּׁהַתַּלְמִיד חָכָם מְסֻבּ עִמָּהּ, כְּגוֹן מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין בִּזְמַנֵּנוּ חֲבוּרָה שֶׁל מְכַנְּסֵי אוֹרְחִים אוֹ שֶׁל גּוּמְלֵי חֲסָדִים וְכַדּוֹמֶה שֶׁעוֹשִׂין סְעוּדָה בִּזְמַן הַמַּיְחַד לָהֶם, וּמִמַּה שֶּׁהַתַּלְמִיד חָכָם יִהְיֶה אֵז בֵּינֵיהֶם יִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה הַדָּבָר יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ בַּדָּבָר, וְאַדְרַבָּה כְּבוֹד הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁמְּצוּיָתִיהּ מִתְחַזֵּקֶת. וְעוֹד אָפְשָׁר דְּאֶפְלוּ לְדִידֵיהּ אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא אִם כֵּן יוֹשֵׁב עִמָּהֶם בַּחֲבוּרָתָם דְּגַוְנֵי הוּא לוֹ, אֲבָל כְּשֶׁהַתַּלְמִיד חָכָם יוֹשֵׁב בַּחֲבוּרָה שֶׁל אֵיזֶה לוֹמְדִים הַיּוֹשְׁבִים סְבִיבָיו, אַף שֶׁבִּסְעוּדָה הַהִיא יֵשׁ הַרְבֵּה עַמֵּי הָאָרֶץ גַּם כֵּן [אוֹ אֲפָשָׁר דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁיּוֹשֵׁב בְּמָקוֹם מְיֻחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ], לֵית לָן בָּהּ, וְהָכִי דַּיֵּיק לְשׁוֹן הַשַּׁ"ס אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדְעִין מִי מַסֵּב עִמָּהֶן דְּמַשְׁמַע אֲצָלָם מַמָּשׁ, וְכַפֵּרוּשׁ רַשַּׁ"י (סנהדרין כג. ד"ה ואין נכנסין) דְּגַנַּאי לְתַלְמִיד חָכָם לֵישֵׁב אֵצֶל עַמֵּי הָאָרֶץ. וְזָכָר לַדָּבָר הָא דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (רות ו ד) עַל הַפָּסוּק (קהלת ז ח) 'טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ' דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָווּ בִּסְעוּדַת מִילָה שֶׁל אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה, וְאָמְרוּ אֵינָהוּ בְּדִידְהוּ [רָצוֹנוֹ לוֹמַר שְׁאָרֵי בְּנֵי אָדָם] וַאֲנַן בְּדִידָן, עַיֵּן שָׁם בְּמִדְרָשׁ:

*) יש שהביאו שרבינו עצמו הגיה ע"ז: והוא נובע מדברי הרמ"א ביו"ד סי' רס"ה סעיף י"ב בשם התוס' בפסחים קיד. ד"ה ואין מיסב.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

פָּנִים לְאַחַר שֶׁנִּיֵּחֲנוּ מַתָּר לִתֵּן לַשַּׁמָּשׁ, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִישָׁה (סק"ט), עַיֵּן שָׁם: (נב) שֶׁיְּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט ס"ק יד). וְהֵהִיא דְּסָעִיף י"ח מְיֻרֵי כְּשֶׁכִּבְּרָ שָׁבַע הָאוֹרֵחַ אוֹ שֶׁהָיָה הָרִבָּה עַל הַשֻּׁלְחָן וְכַנַּ"ל, אוֹ מְיֻרֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה הָאוֹרֵחַ לֶאֱכֹל כְּלָל, וּבְכִגּוֹן זֶה אָפְשָׁר דְּלֹא תִּקְנוּ כְּלָל, וּמִתְיַשֵּׁב הֶעְנְיָן גַּם אֵיפְכָּא (דְּשָׁמָן) [דְּמַעֲשֶׂה] רוֹקַחַ הַנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּלֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות חולין פ"ח אות צה) שֶׁדִּעְתּוֹ דְּזֶה הַסָּעִיף מְיֻרֵי כְּלִי תַּקָּנָתָא דְּסָעִיף כ"ב, אֲבָל בְּתַקָּנָתָא שָׁרִי. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכִי (ס"ק יא) שֶׁמִּצְדֵּד דְּאִפְלוּ אִם חֲבֵרוֹ לוֹקֵחַ מֵעַצְמוֹ צָרִיךְ גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת הַתַּקָּנָתָא הַמְבֹאָר בְּסָעִיף כ"ב, עַיֵּן שָׁם: יט (נא) רַשַּׁ"ל (ש"ש חולין פ"ז סי' כ), וְכִדְמַשְׁמַע לְעֵיל בְּסָעִיף י"ח דַּעַל כָּל

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah